

## İLAHİYAT FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN KURUMSAL AİDİYET DÜZEYİ (AİBÜ İLAHİYAT FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ)

Ayhan ÖZ\*

### Öz

Bu araştırma İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin kurumsal aidiyet düzeylerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın evrenini Abant İzzet Baysal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğrencileri oluşturmakta olup çalışmaya 225 öğrenci katılmıştır. Araştırma neticesinde katılımcıların kurumsal aidiyet düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiş, bu sonucun bu kurumların mezunlarına yüklediği misyonun yerine getirilmesine önemli katkı sunacağı değerlendirilmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Aidiyet Algısı, İlahiyat Fakültesi

### INSTITUTIONAL BELONGINGNESS LEVEL OF DIVINITY FACULTY'S STUDENTS (IN CASE OF AIBU DIVINITY)

### Abstract

This study aims to measure the institutional belongingness level of Divinity Faculty's students. Research population is Abant İzzet Baysal University Divinity Faculty's students. 225 students participated in the survey. As a result, research findings reveal that institutional belongingness level of participants is high and this result will contribute them to fulfill their mission imposed by the institution.

**Key Words:** Institutional Commitment, Divinity Faculty

### Giriş

Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlüğünde “ilişkinlik” kavram ile açıklanan “aidiyet” kavramı, bir yere, bir kişiye, bir ideolojiye ya da olguya ait olmak anlamına gelmektedir.<sup>1</sup> Başka bir ifadeyle aidiyet, iki uç arasında var kılınan irtibatın adıdır.<sup>2</sup> Bu kavram aynı zamanda bireylerin içinde buldukları ortam ve kişilerle bütünleşmeleri ve ortak hedefe doğru ilerlemeleri için çok önemli olan bir duyguya karşılık gelmektedir. Doğuştan var olan bu duygu, hayatın doğal akışı içinde aileye, gruba, kuruma vb. aidiyet şeklinde farklı ortam ve durumlarda kendini gösterebilmektedir.

Psikolojik ve davranışsal bir durum olan aidiyet duygusu<sup>3</sup> hem bireylerin psikolojisine, hem de sosyal ilişkilerine etki etmektedir. Bu duygu psikolojik açıdan bireyin duygusal doyumunu ve motivasyonunu artırıcı bir özelliğe sahiptir. Nitekim bireyin, bulunduğu ortamda onaylanma ve kabul görmesinin ve buna bağlı olarak aidiyet duygusu geliştirmesinin huzur, mutluluk ve gurur duyma gibi

\* Yrd. Doç. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, ayhanoz@ibu.edu.tr

<sup>1</sup> Ayla Ayyıldız Potur, “Kentlilik Bilincinin Oluşumunda Önemli Bir Kavram Olarak Âidiyet: Kuzguncuk/Üsküdar Örneği”, Üsküdar Sempozyumu IV (3-5 Kasım 2006), Cilt:1, s. 35

<sup>2</sup> Çağfer Karadaş, “İnanç ve Aidiyet -Eroğlu Nûri Örneği-”, Elmalı; İlim ve İrfan Şehri (Edt. Bilal Kemikli), Antalya, 2011, s.65

<sup>3</sup> Akyay Uygur, Hakan Koç, “Örgütsel Sadakat ve Örgütsel Bağlılık: Siyasi Partiler Açısından Bir Analiz”, İşletme Araştırmaları Dergisi, 2/4 (2010), s. 79

duygularla pozitif; depresyon, üzüntü ve yalnızlık gibi duygularla da negatif ilişki içerisinde olduğu araştırmalarla ortaya konulmuştur.<sup>4</sup> Sosyal ilişkiler bağlamında ise aidiyet duygusu, bir olma ve birlikte olma, birlikte hareket etme, grubun değerlerine uygun davranış sergileme kültürünü geliştirici bir etkiye sahiptir. Aidiyet duygusu sahip olduğu bu çift yönlü etki ile kurumların başarı ve devamlılığı için önemli bir unsur olarak görülmektedir ki bu noktada karşımıza “kurumsal aidiyet” kavramı çıkmaktadır. Kişinin kendisini kurumu ile özdeşleştirilmesi, kurumsal amaç, misyon ve değerleri kabullenmesi ve kurumsal faaliyetlere aktif katılım isteği göstermesi şeklinde tanımlanabilecek olan “kurumsal aidiyet” kavramı<sup>5</sup> ortak bir kurum kültürü oluşturmak, ortak hedefler etrafında birleşmek, bu doğrultuda işbirliğini geliştirmek ve kurumsal hedefleri gerçekleştirebilmek için kilit bir role sahiptir. Zira kurumsal aidiyetin yüksek olması bireyleri kendilerini geliştirmeye yönlendirmekte ve buna bağlı olarak kurumun başarısına önemli katkı sunmaktadır.<sup>6</sup>

1980 sonrası süreçte İlahiyat Fakültesi adıyla tek çatı altında toplanan yüksek din eğitimi kurumları ülke genelinde yürütülmekte olan örgün ve yaygın din eğitimi faaliyetleri ile din hizmetlerinin en önemli insan kaynağı tedarikçisi olma özelliği taşımaktadır. Birden fazla alana tek elden eleman yetiştirme sorumluluğunu üstlenen bu kurumların, öğrencilerini ortak gayeler etrafında birleştirebilmesi ve bu gayelere yönelik motivasyon düzeylerini yükseltebilmesi kurumsal aidiyet düzeyiyle yakından ilintilidir. Öğrenim görülen kuruma dair aidiyet duygusu öğrencilerin sosyal, akademik ve duygusal gelişimleri bakımından oldukça önemlidir.<sup>7</sup> Yapılan çalışmalar aidiyet duygusundaki sürekliliğin ancak sosyal, psikolojik ve akademik uyuma elverişli bir okul ortamında elde edilebileceğini göstermektedir.<sup>8</sup>

### 1.Problem Durumu

Örgün ve yaygın din eğitimi ile din hizmetleri alanlarında benzer eğitsel amaçlara yönelik görev yapacak olan İlahiyat öğrencilerinin, kendilerini mesleğe hazırlayan kurum olan İlahiyat Fakültesine hangi düzeyde aidiyet duydukları, araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır. Öğrenim gördükleri kurumla güçlü bir aidiyet bağı oluşturamayan öğrencilerin ortak hedeflere doğru ilerlemesi mümkün gözükmemektedir. Bu sebeple İlahiyat öğrencilerinin öğrenim gördükleri

<sup>4</sup> Osterman, F. K. (2000). “Students' Need for Belonging in the School Community”, *Review of Educational Research*, 70(3), s.327

<sup>5</sup> Sezai Öztıp, “Kurumsal Aidiyet Bilincinin Çalışanların Örgütsel Değişim Algısı Üzerinde Etkisi”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* (2014), C.19, S.1, s.304

<sup>6</sup> Öztıp, s. 305

<sup>7</sup> Özgök, Aslı; “Ortaokul Öğrencilerinde Okula Aidiyet Duygusunun Arkadaşlara Bağlılık Düzeyinin ve Empatik Sınıf Atmosferi Algısının İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana, 2013, s. 6-7

<sup>8</sup> Nichols, S. L; “An Exploration of Students' Belongingness Beliefs in One Middle School”, *The Journal of Experimental Education*, 76(2), 145–169

fakülteye dair kurumsal aidiyet düzeylerinin tespiti, öğrencilerin başarı ve motivasyonu kadar kurumsal misyonun gerçekleşme düzeyinin öngörülebilirliği açısından da önem taşımaktadır. Nitekim yapılan araştırmalar öğrenim görülen kuruma dair aidiyet düzeyinin yüksek başarı, akademik motivasyon ve akademik öz yeterlikle olumlu yönde yüksek ilişki gösterdiğini ortaya koymuştur. Yine araştırma sonuçları, öğrencilerin öğrenim görülen kuruma dair aidiyet düzeyleri ile gelecek beklentileri arasında yakın ilişki bulunduğu, aidiyet düzeyi yüksek olan öğrencilerin geleceğe dönük daha olumlu bir bakış açısına sahip olduklarına işaret etmektedir.<sup>9</sup>

## 2.Araştırma Modeli

İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin kurumsal aidiyet algılarını ölçmek amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada tarama modeli içinde yer alan “anket tekniği” kullanılmıştır.

## 3.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni 2013-2014 eğitim öğretim yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi (AİBU) İlahiyat Fakültesinde öğrenim gören tüm öğrencilerdir.\* Bu öğrencilerden 225'ine anket formu dağıtılmış, geri dönüşü sağlanan 225 anketin tümü değerlendirmeye alınmıştır.

## 4.Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Veri toplama aracında beşli Likert tipi ölçekten yararlanılmıştır. Ölçek geliştirme sürecinde daha önce bu kapsamda yapılmış çalışmalardan yararlanılmış, öğrencilerle birlikte soru listeleri oluşturulup ölçek haline getirilmiş, küçük bir öğrenci grubuyla sesli okuma tekniğiyle soruların anlaşılabilirliği kontrol edilmiş, uzman görüşlerine de başvurulduktan sonra ölçek uygulanmıştır.

Araştırma sonuçlarının değerlendirmesinde SPSS programından yararlanılmış, bilgisayar ortamına aktarılan veriler öncelikle faktör analizine tabi tutulmuş ve ölçeğin tek boyuttan oluştuğu görülmüştür. Sonrasında ölçeğe güvenilirlik testi uygulanmıştır. Ölçeğe alınacak maddelerin seçiminde faktör yükünün .45'in, madde varyansının .40'ın, madde toplam korelasyon katsayısının ise .30'un üstünde olması ölçütü esas alınmıştır.

### Tablo 1: Kurumsal Aidiyet Düzeyine Ait Faktör Analizi ve Güvenilirlik Testi Sonuçları

<sup>9</sup> Mediha Sarı, “Lise Öğrencilerinde Okula Aidiyet Duygusu”, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 13, Sayı: 1, s. 148

\* YÖK Genel Kurulunun 26.05.2006 tarihli kararı gereği idari olarak Eğitim Fakültesine bağlı olan ancak 06.06.2012 tarihli yeni kararı takiben fiilen fakültemizde öğrenimlerine devam eden Dkab 3. sınıf öğrencileri de evrene dahil edilmiştir.

Madde No	Faktör No	Faktör Yüğü	Madde Toplam r'si
1	1	,80	,70
2	1	,75	,63
3	1	,63	,50
4	1	,77	,65
5	1	,86	,79
6	1	,57	,46
7	1	,72	,61
KMO Değeri: ,83 Açıkladığı varyans: % 54,16 Cronbach Alpha: ,85			

Toplamda yedi maddeden oluşan ölçeğin KMO değeri .83'tür. İlgili maddelerin madde toplam r'si .30'un üstünde bir değere sahip olduğundan hepsi geçerli, yani ölçmesi beklenen özelliği ölçebilir nitelikte olduğu kabul edilmiştir. Ölçeğin Alpha güvenirlik katsayısı ise .85'tir. Bu değeri ölçeğin yüksek derecede güvenilir bir ölçek olduğunu göstermektedir.

Bilgilerin analizi aşamasında anket formunda yer alan kişisel bilgilere ait frekans dağılımları çıkartılmıştır. Ölçekle ilgili olarak ise öncelikle olumsuz anlam yüklemesine sahip 6. ve 7. sorular recode işlevinden yararlanılarak yeniden kodlanmış, sonrasında compute variable işlevi aracılığıyla, maddelerin toplam ortalamalarını alabilmek için yeni bir değişken tanımlaması yapılmıştır. Elde edilen bu yeni değişkende katılımcıların demografik özellikleri açısından  $\alpha \leq 0.05$  anlamlılık düzeyinde farklılaşma olup olmadığını test etmek amacıyla iki alt gruba sahip olanlarda bağımsız örneklem t testi (independent samples t -test), üç ve daha fazla alt kategoriye sahip olanlarda ise varyans analizi (one way anova) ve yine buna bağlı olarak hangi gruplar arasında anlamlı farklılık olduğunu tespit edebilmek amacıyla da Tukey testi kullanılmıştır.

Öğrencilerin ölçeklerde yer alan her bir madde için verdikleri cevapların puanlanmasında "hiç katılmıyorum" seçeneğine 1, "katılmıyorum" seçeneğine 2, "kısmen katılıyorum" seçeneğine 3, "katılıyorum" seçeneğine 4, "tamamen katılıyorum" seçeneğine ise 5 puan verilmiştir. Elde edilen bulgulara ait ortalama ağırlık değerleri aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

**Tablo 2: Üçlü Dereceleme Ölçeęi Ortalama Ağırlık Değerleri**

Katılım Derecesi	Puan	Ortalama Ağırlık Değerleri
Hiç Katılmıyorum (Çok Düşük)	1	1.00-1.80
Katılmıyorum (Düşük)	2	1.81-2.60
Kısmen Katılıyorum (Orta)	3	2.61-3.40
Katılıyorum (Yüksek)	4	3.41-4.20
Tamamen Katılıyorum (Çok Yüksek)	5	4.21-5.00

## 5.Araştırma Bulguları

### 5.1.Demografik Özelliklere Yönelik Bulgular

Katılımcıların demografik özelliklerine ait frekans ve yüzde dağılımları Tablo 3'te listelenmiştir.

**Tablo 3: Demografik Özellikler**

		<i>f</i>	%
<b>Cinsiyet</b>	<i>Erkek</i>	61	27,1
	<i>Kadın</i>	164	72,9
<b>Bölüm</b>	<i>İlahiyat</i>	107	47,6
	<i>Dkab</i>	118	52,4
<b>Sınıf</b>	<i>Hazırlık</i>	68	30,2
	<i>1.Sınıf</i>	114	50,7
	<i>2.Sınıf</i>	24	10,7
	<i>3.Sınıf</i>	19	8,4
<b>Mezun Olunan Lise</b>	<i>Düz Lise</i>	36	16
	<i>Anadolu Lisesi</i>	36	16
	<i>Anadolu Öğretmen Lisesi</i>	7	3,1
	<i>Meslek Lisesi</i>	9	4,0
	<i>İHL</i>	130	57,8
	<i>Diğer</i>	7	3,1

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların büyük bir kısmını kadınların (%72.9) oluşturduğu, bölüm açısından oranların dengeli olduğu (İlahiyat %47.6; Dkab %52.4) görülmektedir. Sınıf bazında ise en yüksek yüzde (%50.7) 1. sınıflara aittir. AİBU İlahiyat Fakültesinin İlahiyat Bölümüne ilk öğrencilerini 2012-2013 eğitim öğretim yılında aldığı ve bu öğrencilerin araştırmanın yapıldığı 2013-2014 eğitim öğretim yılında 1. sınıfta öğrenimlerine devam ettikleri ve yine Dkab Bölümü ikinci öğretim programına ilk kez 2013-2014 eğitim öğretim yılında öğrenci alımı yapıldığı dikkate alındığında bu oranın yüksek çıkması anlaşılabilir gözükmemektedir. Yine ilgili tablo incelendiğinde alan dışı tercihle İlahiyat Fakültesine gelenlerin toplam oranının %42.2 olduğu görülmektedir.

Demografik özelliklerden “Sınıf” değişkeni altında yer alan “2. Sınıf” ve “3. Sınıf” alt grupları parametrik testlerin uygulanabilmesi için gerekli olan alt sınıır şartını (N≥30) sağlayamadığından “2. ve 3. Sınıflar” şeklinde yeniden gruplandırılmıştır. Yine aynı şekilde “Mezun Olunan Lise” değişkeni altındaki maddeler de aynı sebeple “İHL”, “Anadolu ve Anadolu Öğretmen Lisesi” ve “Diğer Liseler” şeklinde yeniden kategorileştirilmiştir. Bu işlem sonrasında elde edilen sonuçlar Tablo 4'te listelenmiştir.

**Tablo 4: Yeni Gruplara ait Sonuçlar**

		<i>f</i>	<i>%</i>
<b>Sınıf</b>	<i>Hazırlık</i>	68	30,2
	<i>1.Sınıf</i>	114	50,7
	<i>2. ve 3. Sınıflar</i>	43	19,1
<b>Mezun Olunan Lise</b>	<i>Anadolu ve Anadolu Öğretmen Lisesi</i>	43	19,1
	<i>İHL</i>	130	57,8
	<i>Diğer Liseler</i>	52	23,1

## 5.2.İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Kurumsal Aidiyet Düzeyleri

Araştırmada yedi soruluk bir ölçekle İlahiyat Fakültesinde öğrenimlerine devam eden öğrencilerin İlahiyat Fakültesine ait kurumsal aidiyet düzeyleri ölçülmüştür.

**Tablo 5: Kurumsal Aidiyet Düzeyi**

	<i>N</i>	<i>A.Ort.</i>	<i>S.S.</i>	<i>Katılım Düzeyi</i>
1.İlahiyat fakültesinde öğrenim görmekten mutluyum.	225	3,86	1,23	Yüksek
2. Din öğretimiyle ilgili bir bölümde olmaktan memnunum.	225	4,42	,83	Çok Yüksek
3. Fakültede öğrendiklerimle yaşam tarzım birbiriyle uyumludur	225	3,88	,99	Yüksek
4. İdeallerimi gerçekleştirmek için bu bölümü seçtim	225	3,96	1,23	Yüksek
5. Kendimi İlahiyat Fakültesine ait hissediyorum	225	3,64	1,35	Yüksek
6. Mezuniyet sonrası kolay iş bulmak için bu bölümü seçtim	225	3,44*	1,40	Yüksek
7. Din öğretimi dışında bir alanda eğitim veren bir fakülteye geçmek isterim	225	4,04	1,22	Yüksek
<b>Genel Ortalama</b>	<b>225</b>	<b>3,89</b>	<b>,86</b>	<b>Yüksek</b>

Tablo 5 incelendiğinde katılımcıların kurumsal aidiyet düzeylerinin yüksek (M=3.89) olduğu görülmektedir. Ölçek maddeleri içinde “çok yüksek” aidiyet düzeyini yansıtan tek maddenin “Din öğretimiyle ilgili bir bölümde olmaktan memnunum.” maddesi olduğu (M=4.42) görülmektedir. Ölçekte en yüksek ortalamaya sahip ikinci maddenin de yine benzer bir anlama işaret eden “Din öğretimi dışında bir alanda eğitim veren bir fakülteye geçmek isterim” maddesi olması (M=4.04) katılımcıların din öğretimi alanını bilerek ve isteyerek seçtiklerinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

\* 6. ve 7. sorular ölçek içinde olumsuz anlam yüklemesine sahip olduğundan *recode* işleviyle yeniden kodlanmaları dolayısıyla buradaki değer yüksek olması olumlu bir anlam yüklemesine ve dolayısıyla ölçek ortalamasını yükseltici bir etkiye sahiptir.

Ölçek maddeleri içinde en düşük ortalamaya sahip olan maddenin ise “Mezuniyet sonrası kolay iş bulmak için bu bölümü seçtim” ifadesi olduğu (M=3.44) görülmektedir. “İdeallerimi gerçekleştirmek için bu bölümü seçtim” maddesinin ölçekte en yüksek ortalamaya sahip üçüncü madde olduğu da düşünüldüğünde katılımcıların öğrenim gördükleri bölümleri bilerek, isteyerek ve amaçlı şekilde seçmekle birlikte bu tercihlerinde kolay iş bulma düşüncesinin de etkili olduğunu göstermesi bakımından önemlidir. “Kendimi İlahiyat Fakültesine ait hissediyorum” maddesi de ölçekte en düşük ortalamaya sahip ikinci madde olarak dikkat çekmektedir. “Din öğretimiyle ilgili bir bölümde olmaktan memnunum.” maddesi ölçekte en yüksek ortalamaya sahip madde iken (M=4.42) “Kendimi İlahiyat Fakültesine ait hissediyorum” maddesinin ölçeğin en düşük ortalamaya sahip ikinci maddesi olması üzerinde durmaya değer gözükmemektedir. Buradan hareketle katılımcıların din öğretimi alanını bilerek ve isteyerek seçtikleri, bu alanda öğrenim görmekten mutlu oldukları ancak İlahiyat Fakültesinin onları ilgi ve ihtiyaçlarına cevap vermede yetersiz kaldığı, bunun da ilgili maddeye ait ortalamayı düşürdüğü değerlendirilebilir.

### 5.2.1. Kurumsal Aidiyet Düzeyi ve Demografik Özellikler

Bu bölümde ilgili ölçek aracılığıyla elde edilen kurumsal aidiyet düzeyinin (M=3.89) demografik özellikler açısından anlamlı düzeyde ( $p<.05$ ) farklılaşp farklılaşmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

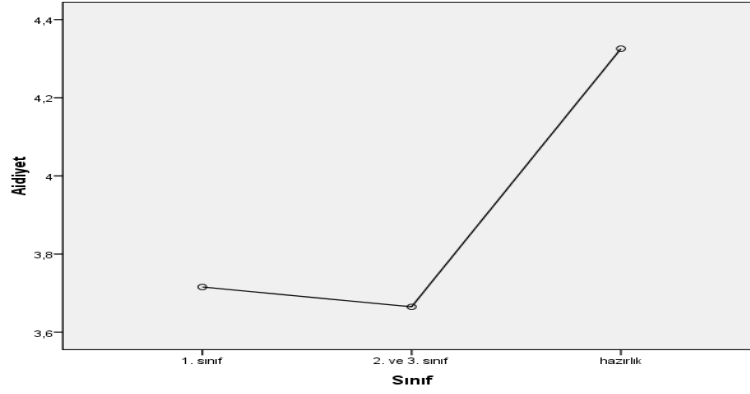
**Tablo 6: Kurumsal Aidiyet Düzeyi ve Bölüm**

Bölüm	N	Ort.	s.s.	t	Sd.	p
<i>İlahiyat</i>	107	4,10	,78	3,62	223	,000
<i>Dkab</i>	118	3,70	,89			

Yapılan farklılık analizi neticesinde katılımcıların kurumsal aidiyet düzeylerinin öğrenim görülen bölüm değişkenine bağlı olarak  $p<.05$  anlamlılık düzeyinde farklılaştığı tespit edilmiştir. Buna göre İlahiyat bölümü öğrencilerinin kurumsal aidiyet düzeyleri (M=4.10) Dkab bölümü öğrencilerine göre (M=3.70) istatistiki açıdan anlamlı sayılacak düzeyde daha yüksektir. Bu sonuç ilahiyatçı misyonunu ifa ve ilahiyatçı kimliğini temsil noktasında İlahiyat bölümü öğrencilerinin bir adım önde olduğunu göstermektedir.

**Tablo 7: Kurumsal Aidiyet Düzeyi ve Sınıf**

Sınıf	N	Ort.	s.s.	F	Sd.	p
<i>Hazırlık</i>	68	4,33	,66	13,77	224	,000
<i>1.Sınıf</i>	114	3,72	,90			
<i>2. ve 3. Sınıf</i>	43	3,66	,83			



Grafik 1. Kurumsal Aidiyet Düzeyi ve Sınıf

İkiden fazla değişkenli gruplarda farklılık analizi için kullanılan varyans analizi sonuçlarına göre kurumsal aidiyet düzeyinin sınıf düzeyine bağlı olarak  $p < .05$  anlamlılık düzeyinde farklılaştığı görülmektedir.

Tablo 8: Tukey Testi (Kurumsal Aidiyet Düzeyi ve Sınıf)

Sınıf	Sınıf	Mean Difference	Std. Error	Sig.
1.Sınıf	2. ve 3. Sınıf	,051	,147	,936
	Hazırlık	-,610*	,126	,000
2. ve 3. Sınıf	1.Sınıf	-,051	,147	,936
	Hazırlık	-,661*	,160	,000
Hazırlık	1.Sınıf	,610*	,126	,000
	2. ve 3. Sınıf	,661*	,160	,000

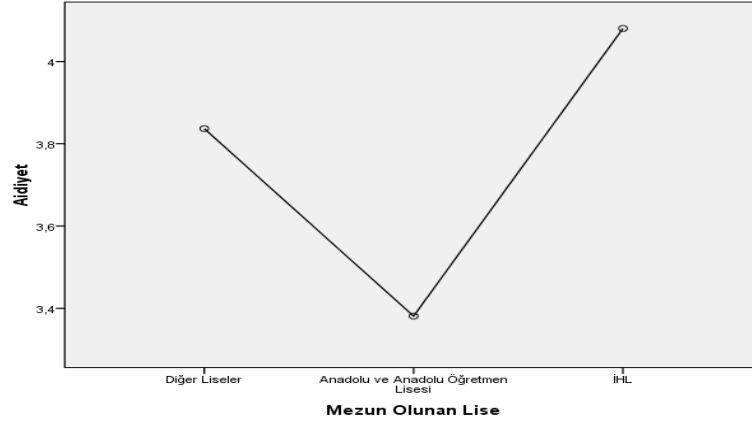
\*.05 anlamlılık düzeyinde aralarında anlamlı farklılık olan grupları göstermektedir.

Farklılığın kaynağının tespiti için uygulanan Tukey testinin sonuçları incelendiğinde, farklılığın hazırlık sınıfı ile diğer sınıflar arasındaki farktan kaynaklandığı görülmektedir. Buna göre hazırlık sınıfı öğrencilerinin aidiyet düzeyi ( $M=4.33$ ) 1. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin aidiyet düzeyinden ( $M=3.72$ ) istatistiksel açıdan anlamlı sayılacak düzeyde farklı olduğu gibi 2. sınıfta öğrenim görenlerin aidiyet düzeyinden de ( $M=3.66$ ) anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Bu farklılıklarda bölüm farklılıklarının da etkisi göz ardı edilmemelidir. Zira hazırlık öğrencilerinin tamamı İlahiyat bölümü öğrencisiyken 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin tamamı Dkab bölümü öğrencisidir. 1. sınıf öğrencilerinin ise %33.3'ü İlahiyat bölümünde öğrenim görürken %66.7'si Dkab bölümünde öğrenimlerine devam etmektedir.

Tablo 9: Kurumsal Aidiyet Düzeyi ve Mezun Olunan Okul

Mez. Olunan Lise	N	Ort.	s.s.	F	Sd.	p
İHL	130	4,08	,79	11,67	224	,000
And. Öğrt. ve And. Lisesi	43	3,38	,86			
Diğer Liseler	52	3,84	,88			





**Grafik 2. Kurumsal Aidiyet Düzeyi ve Mezun Olunan Lise**

Yapılan farklılık analizi neticesinde katılımcıların kurumsal aidiyet düzeylerinin mezun olunan okul değişkenine göre  $p < .05$  anlamlılık düzeyinde farklılaştığı görülmektedir. Farklılıkların kaynağını tespit etmek amacıyla uygulanan Tukey testi sonuçları Tablo 10'da gösterilmiştir.

**Tablo 10: Tukey Testi (Kurumsal Aidiyet Düzeyi ve Mezun Olunan Okul)**

Mezun olunan okul	Mezun olunan okul	Mean Difference	Std. Error	Sig.
Diğer Liseler	Anadolu Öğretmen ve Anadolu Lisesi	,456*	,171	,022
	İHL	-,244	,136	,174
Anadolu Öğretmen ve Anadolu Lisesi	Diğer Liseler	-,456*	,171	,022
	İHL	-,699*	,146	,000
İHL	Diğer Liseler	,244	,136	,174
	Anadolu Öğretmen ve Anadolu Lisesi	,699*	,146	,000

\*.05 anlamlılık düzeyinde aralarında anlamlı farklılık olan grupları göstermektedir.

Tablo incelendiğinde, Anadolu Öğretmen ve Anadolu Lisesi mezunu katılımcıların aidiyet düzeyinin ( $M=3.38$ ) İHL mezunu öğrenciler ( $M=4.08$ ) ve diğer lise mezunlarından ( $M=3.84$ ) istatistiki açıdan anlamlı sayılacak derecede daha düşük olduğu görülmektedir. İHL mezunları ile diğer lise mezunlarının aidiyet düzeylerinde ise anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

## 6.Sonuç ve Değerlendirme

Araştırmadan elde edilen bulgular İlahiyat Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin kurumsal aidiyet düzeylerinin “yüksek” olduğunu, ancak bunun “çok yüksek” bir aidiyet düzeyini yansıtmadığını göstermektedir. Elde edilen bu sonucu fakülte mezunlarının ortak amaç ve idealler etrafında birleşebilmeleri, kendilerini kurumun amaç ve değerleriyle özdeşleştirebilmeleri ve kurumsal amaçların

gerçekleştirilebilmesi açısından olumlu bir netice olarak değerlendirmek mümkündür.

Araştırma sonuçları genel aidiyet düzeyinin yüksek olduğunu göstermenin yanında Dkab bölümü öğrencilerinin İlahiyat bölümü öğrencilerinden istatistiki açıdan anlamlı sayılacak düzeyde daha düşük bir aidiyet düzeyine sahip olduğunu da ortaya koymaktadır. Bu sonuç Dkab bölümü öğrencilerinin kurum kültürüyle özdeşleme ve buna bağlı olarak kurumsal amaç ve değerlere bağlılık ve bunları gerçekleştirme noktasında nispeten daha olumsuz bir algıya sahip olduğunu göstermesi açısından önemlidir. Yine bu noktada bir diğer önemli tespit de İlahiyat Fakülteleriyle aynı fikri zeminden beslenen ve bir anlamda bu fakültelerin bir alt basamağını oluşturan İHL mezunu öğrencilerin kurumsal aidiyet düzeylerinin, akademik başarısı nispeten daha yüksek olan ve aynı fakültede öğrenim gören Anadolu Öğretmen ve Anadolu Lisesi mezunu öğrencilerden istatistiki açıdan anlamlı sayılacak düzeyde daha yüksek olduğu gerçeğidir. Bu sonucu, din öğretimiyle ilgili bir yükseköğretim kurumuna büyük oranda isteyerek geldiklerini söyleyen bu öğrencilerin, beklentilerine cevap bulamadıkları şeklinde değerlendirmek mümkündür. Bu öğrenciler gibi İHL dışındaki diğer liselerden mezun olup İlahiyat Fakültesini seçmiş öğrencilerin aidiyet düzeylerinin İHL mezunu öğrencilerle anlamlı bir farklılık göstermemesi, akademik başarı ve buna bağlı olarak artan beklenti düzeyinin kurumsal aidiyet düzeyindeki farklılığın sebebi olduğu tespitini doğrular niteliktedir.

Sonuç olarak İlahiyat öğrencilerinin kurumsal aidiyet düzeyiyle ilgili bulgular umut verici niteliktedir. Ancak gerek Dkab bölümü öğrencilerinin gerekse Anadolu Öğretmen ve Anadolu Lisesi mezunu İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin kurumsal aidiyet düzeylerini daha üst seviyeye çıkarmak adına bazı adımların atılması gerektiği gerçeği de göz ardı edilmemelidir. Kurumsal aidiyet düzeyini geliştirmenin en iyi yollarından biri kurum içi iletişimi arttırabilmektir. Bunun için hem İlahiyat Fakültesi bünyesinde yer alan farklı bölüm öğrencileri arasındaki iletişim imkânları çoğaltılmalı hem de Fakülte üst yönetimi ve akademik personeliyle bu öğrenciler arasında daha yoğun ve olumlu bir ilişki modeli geliştirilmelidir. Alanyazındaki çalışmalar, öğrenim görülen kuruma dair aidiyet duygusunun öğretmen ve akranlarla kurulan ilişkilerin niteliği ile yakından ilişkili olduğuna işaret etmektedir.<sup>10</sup> Zira bireyin, içerisinde bulunduğu grupta onaylanıp kabul görmesi, o grubun değerli bir üyesi olduğunu hissetmesi, bunlar doğrultusunda da kendini o gruba ait hissetmesi ve bu aidiyetin devam etmesi, büyük ölçüde grup içerisinde kurduğu iletişimin kalitesine bağlıdır. Hiç şüphesiz böylesi bir iletişimin tesisinde öğrencilerin görüş ve isteklerine karşı gösterilecek yapıcı bir tutumun, özellikle de öğrencilerin katkı ve katılımıyla gerçekleştirilecek sosyal ve kültürel faaliyetlerin önemli bir rolü olacağı açıktır.

<sup>10</sup> Özgök, s. 5

### **Kaynakça**

- Karadaş, Çağfer; “İnanç ve Aidiyet –Eroğlu Nûri Örneği-”, *Elmalı; İlim ve İrfan Şehri* (Edt. Bilal Kemikli), Antalya, 2011, s.63-72
- Nichols, S. L; “An Exploration of Students’ Belongingness Beliefs in One Middle School”, *The Journal of Experimental Education*, 76(2), s.145–169
- Osterman, F. K. (2000). “Students’ Need for Belonging in the School Community”, *Review of Educational Research*, 70(3), s.323-367.
- Özgök, Aslı; “Ortaokul Öğrencilerinde Okula Aidiyet Duygusunun Arkadaşlara Bağlılık Düzeyinin ve Empatik Sınıf Atmosferi Algısının İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana, 2013
- Öztop, Sezai; “Kurumsal Aidiyet Bilincinin Çalışanların Örgütsel Değişim Algısı Üzerinde Etkisi”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* (2014), C.19, S.1, s.299-316.
- Potur, Ayla Ayyıldız; “Kentlilik Bilincinin Oluşumunda Önemli Bir Kavram Olarak Âidiyet: Kuzguncuk/Üsküdar Örneği”, *Üsküdar Sempozyumu IV* (3-5 Kasım 2006), Cilt:1, s. 35-56
- Sarı, Mediha; Lise Öğrencilerinde Okula Aidiyet Duygusu, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 13, Sayı: 1, s. 147-160
- Uygur, Akyay ve Koç, Hakan; “Örgütsel Sadakat ve Örgütsel Bağlılık: Siyasi Partiler Açısından Bir Analiz”, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 2/4 (2010), s. 79-94